

MELUZYNA

ISSN 2449-7339

1 (18) (2023) | Rocznik IX

DOI: 10.26485/me.2023.1-03

KONTEKSTY I NAWIĄZANIA

Łukasz Ćwikła*

Uniwersytet Łódzki

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3564-7838>

Piotr Tłuk ze Strykowa h. Łazęka (zm. 1468) – rycerz, polityk i gospodarz

W monografii autorstwa Zbysława Wojtkowiaka poświęconej Maciejowi Strykowskiemu, można odnaleźć interesujące z punktu widzenia badacza rodów szlacheckich dawnej ziemi łączyckiej informacje na temat przodków historyka i poety. Otóż Strykowski z dumą podkreślał swoje związki z Tłukami, Piorunowskimi i Osostami, którzy mieli być według niego Leliwitami. W świetle dostępnej wiedzy z zakresu genealogii i heraldyki można jednak stwierdzić, że Strykowski nie miał w tym względzie racji. Co należy podkreślić, nie wskazywał on na pokrewieństwo z samym Piotrem Tłukiem, najwybitniejszym przedstawicielem dziedziców ze Strykowa (Wojtkowiak, 1990, s. 27–29). Wywody kronikarza na temat swych przodków, chociaż niepozbawione błędów, stanowią dobry pretekst do przyjrzenia się dziedzicowi Strykowa, twórcy majątkowego zaplecza swojej rodziny.

Celem tego przyczynku jest przybliżenie karty rycerskiej z życiorysu Piotra Tłuka, zasygnalizowanie jego aktywności politycznych, a także ukazanie działalności majątkowej. Należy od razu podkreślić, że ta ostatnia sfera jego poczynań jest przedmiotem najszerszej analizy. W podjętych rozważaniach odwoływano się do metod ilościowych (liczba posiadanych miast, przeprowadzonych transakcji majątkowych i poniesionych wydatków) oraz jakościowych (studium przypadku).

Położony w dawnym województwie łączyckim (powiat brzeziński) Stryków stanowił jedną z siedzib rodu Jastrzębców o zawołaniu Łazęka (Piotrowski, 1939, s. 39)¹. Według Tadeusza Nowaka wspólnym przodkiem dla Łazęków z Leźnicy Wielkiej, Powodowa, Sucheja, Piaskowic i Strykowa był najprawdopodobniej Wszebór, podkomorzy (1274) oraz stolnik łączycki (1292).

* e-mail autora: lukasz.cwikla@uni.lodz.pl

¹ Stryków był jednym z wielu gniazd Jastrzębców na interesującym nas obszarze. Do jednych z najwybitniejszych Łazęków należeli Bielawscy z Bielaw w powiecie orłowskim (zob. Ćwikła, 2023, s. 86–89; Piotrowski, 1935, s. 56; Zajączkowski, 1983, s. 108; 1996, s. 42–45).

Zgodnie z domysłem Nowaka przypuszczalnymi wnukami Wszebora po jednym synu byli Gniewomir i Wszebór z Leźnicy Wielkiej, potomkami po drugim z synów zaś Wszebór z Piaszkowic i przodek Strykowskich (Nowak, 2011, s. 628–629).

U schyłku XIV w. udokumentowanym dziedzicem Strykowa był Dzierśław, poświadczony jako tutejszy posesjonat w 1389 r. (Zajączkowski, Zajączkowski, 1970, s. 121). Sprawował urzędy ziemskie, będąc kolejno skarbnikiem (1386–1396) i podsędkiem łęczyckim (1397–1406) (Gąsiorowski, 1985, s. 67, 75). Zapewne jego staraniem Stryków został podniesiony do rangi miasta w 1394 r. (Chlebowski, Sulimierski, Walewski, 1890, s. 440). Oprócz części Strykowa w skład majątku Dzierśława wchodziły również: Wola Błędowa, Parzyce, Ostrów nad Bzurą, Sekuły, Budziwojewice. Stan posiadania Dzierśława poznajemy z aktu podziału majątkowego przeprowadzonego w 1407 r. między jego żoną Krzystką (Krystyną) i synami: Mikołajem, Michałem oraz będącym tytułową postacią Piotrem (Pietraszem). Michał podjął studia na Uniwersytecie Krakowskim w 1404 r., ale najpewniej nie osiągnął żadnego stopnia naukowego (*Metryka Uniwersytetu Krakowskiego*, 2004, s. 54; por. *Najstarsza księga promocji*, 2011). Wybrał karierę kościelną i w latach 20. XV w. zasiadał w kapitułach św. Michała na zamku krakowskim, sandomierskiej i wrocławskiej, był ponadto dziekanem kieleckim (Nowak, 2003, s. 401). W wyniku działu rodzinnego Tłukowi przypadły wsie: Ostrów i Parzyce. Stryków po 1420 r. przeszedł w ręce Michała, który otrzymał te dobra od swojej matki (Nowak, 2003, s. 400–401; Szymczakowa, 1981, s. 431)². Rychle zgony Mikołaja oraz Michała uczyniły Piotra jedynym dysponentem dóbr strykowskich, ponieważ został także opiekunem swych bratanków (Dzierśława i Michała, synów Mikołaja)³. Około 1420 r. Piotr był właścicielem trzech wsi oraz czterech części wsi (Ostrów, Parzyce, Osiek, Cedrowice, Sierznia, Skoszewy, Warszewice). Wartość jego majątku w tym czasie szacuje się na ok. 1800 grzywien (Nowak, 2003, s. 565). W tym czasie począł on dopiero budować swoje rozległe włości w województwie łęczyckim. W tym celu bardzo często przeprowadzał transakcje kupna i zamiany. Ponadto brał również ziemię w zastaw z możliwością wieczystego przejęcia. Spośród wielu miejscowości, które stały się przedmiotem zabiegów gospodarczych Piotra, wypada zwrócić szczególną uwagę na dwie, tj. Skoszewy oraz Ujazd. W 1419 r. nabył dział w Skoszewach za 60 grzywien od Racibora z Ujazdu (*Księgi ziemskie łęczyckie*, ks. 6, k. 449). W 1424 r. dokonał zamiany z Janem Włodkowicem ze Skoszew, otrzymując od niego część znajdującą się w miejscu dawnego grodu oraz pole koło wału znajdujące się w pobliżu drogi ze Strykowa do Brzezin (*Księgi ziemskie brzezińskie*, ks. 1–2, k. 98v). Użył 26 sierpnia 1426 r. od przebywającego wówczas w Sieradzu Jagiełły przywilej podnoszący Skoszewy do rangi miasta na prawie niemieckim w jego magdeburskiej odmianie (Szymczak, 2014, s. 157–159; 2016, s. 380)⁴. Tłuk był w istocie jednym z wielu współwłaścicieli Skoszew,

² Żonie Dzierśława przypadła część Strykowa oraz Rokitnica, Wola Błędowa i Sekuły. Mikołaj otrzymał Warszewice wraz z Kraszewicami (powiat radomszczański). Michał objął Sulmierzyce i Wolę Wydrzyną (tamże).

³ Mikołaj występował jeszcze w 1420 r. Żył być może jeszcze w 1425 r., Michał natomiast zmarł w 1426 r. (Szymczakowa, 1998, s. 362; Nowak, 2003, s. 401 oraz przyp. 33).

⁴ W przypadku Skoszew zastanawiające jest, że w gronie miast, które miały wystawić zbrojnych na wojnę z Zakonem w 1458 r., w ogóle nie znajdujemy interesującego nas ośrodka miejskiego. W 1437 r. część Skoszew należąca do Piotra została określona jako wieś. Wówczas pozwał on dziedzica z Buczka, tj. Jana, o granicę między wsiami Skoszewy i Buczek (*Księgi ziemskie łęczyckie*, ks. 11, k. 231v).

proces całkowitej komasacji tutejszej ziemi trwał zaś do lat 50. XV w. Dopiero po skutecznym skumulowaniu całej włości skoszewskiej w swych rękach mógł myśleć o lokacji miasta. Analiza materiału źródłowego wskazuje, że miejski charakter Skoszewy mogły uzyskać najwcześniej w latach 60., a może nawet 70. Pierwsza informacja źródłowa na temat miasta pochodzi natomiast dopiero z 1476 r. (*Księgi grodzkie łęczyckie*, ks. 4, k. 69v). Z omawianą kwestią wiąże się także sprawa położonej na obszarze dawnego powiatu brzezińskiego wsi Okrasiec (obecnie zaginiona). Otóż w 1468 r. Piotr rozgraniczał ją od Jaroszek (*Księgi ziemskie brzezińskie*, ks. 1–2, k. 419v). Od 1476 r. osada jednak nie występowała już w źródłach pisanych, toteż można przypuszczać, że została ona wchłonięta przez nowo powstały ośrodek miejski w Skoszewach.

W 1426 r. Strykowski zaczął skupować ziemię w Ujeździe. Nabył wtedy część w tej miejscowości oraz dział w Zaosiu i karczmę w Skoszewach od Stanisława z Ojrzanowa za 300 grzywien (Rosin, 1964, s. 107). Jego staraniem (*ad instantes petitiones nobilis fidelis nostri dilecti Petri Tluk heredis de Strykow* – Rosin, 1964, s. 115–117) Ujazd został lokowany na prawie niemieckim w odmianie magdeburskiej 14 maja 1428 r. (dokument został wystawiony w Nowym Mieście Nieszawie)⁵.

W ten sposób Piotr stał się właścicielem przynajmniej dwóch miast (lub trzech, jeśli przyjąć, że lokacja Skoszew nastąpiła jeszcze za jego życia). Posiadanie ośrodka miejskiego wiązało się z prestiżem oraz wymiernymi korzyściami finansowymi. Właściciel czerpał bowiem dochody z czynszów, działalności kupców, rzemieślników itd. Jak wynika z powyższego, majątek ziemski Piotra składał się z trzech kompleksów dóbr, których centra stanowiły Stryków, Skoszewy i Ujazd. Działalność gospodarcza Piotra przejawiała się głównie na lokacji miast oraz intensywnym obrocie ziemią. Analiza liczby transakcji dokonanych przez Strykowskiego i poniesionych przez niego kosztów rozbudowy majątku dobitnie ukazują skalę jego zamożności. Uchwycone przedsięwzięcia gospodarcze, mieszczące się w przedziale chronologicznym od lat 20. do 50. XV w., zostały przeprowadzone na kwoty wahające się od 100 do 500 grzywien. Nieco drobniejsze transakcje Piotra obejmowały sumy 10–60 grzywien (zakupy oraz ewentualne dopłaty do przeprowadzonych zamian dóbr). Na obecnym etapie badań można stwierdzić, że do połowy XV w. wydał on nieco ponad 5000 grzywien na powiększenie swoich posiadłości⁶.

Piotra ze Strykowa, wzorowego organizatora dóbr, dbającego o pomnażanie swojego majątku i lokowanie nowych miast, warto zestawić z proponowanym już od dawna w literaturze przedmiotu modelem budowy majątności ziemskich. Przywołać wypada w tym miejscu spostrzeżenia takich badaczy, jak Janusz Kurtyka, Krzysztof Mikulski i Jan Wroniszewski. Pierwszy ze wspomnianych historyków zwrócił uwagę na rolę organizatora podstawy majątkowej, który znajdował się w otoczeniu monarchy i cieszył się jego poparciem (taki „fundator” mógł wyłonić się z grupy krewniczowej w XIV, XV, a nawet w XVI czy XVII w.), a przy okazji miał możliwość zgromadzenia całkiem pokaźnego majątku (Kurtyka, 1999, s. 183; zob. Samsonowicz, 1979, s. 64–67). Odwołując się natomiast do modelowej organizacji wielkiej własności ziemskiej, o której pisali Mikulski i Wroniszewski, należy wskazać takie jej elementy, jak:

⁵ Ujazd stał się ośrodkiem nowej parafii, którą erygował arcybiskup gnieźnieński Wojciech Jastrzębiec, wystawiając odpowiedni dokument 5 września 1429 r. w Mnichowcu (Gliński, 2006, s. 79).

⁶ Obliczenia na podstawie zestawień sporządzonych przez autora.

zwarte terytorium; prawo niemieckie dla wsi; lokacja miasta na prawie niemieckim; wzniesienie budowli obronno-rezydencjonalnej, np. zamku; utworzenie odrębnej struktury parafialnej z przysługującym właścicielowi prawem patronatu nad kościołem (Mikulski, Wroniszewski, 2003, s. 28). Biorąc pod uwagę powyższe kryteria, można śmiało stwierdzić, że majątek Piotra je spełniał, gdyż w obrębie jego włości znajdowały się minimum dwa (lub trzy, o czym wyżej) miasta stanowiące centra kluczy majątkowych. Co więcej, Stryków, Skoszewy i Ujazd były miejscowościami parafialnymi, choć tylko ten ostatni ośrodek może zawdzięczać erygowanie parafii staraniom Piotra⁷.

W dobrach Strykowskiego znajdowały się również obiekty obronne. Najwcześniej odnotowano fortalicję w Strykowie, wzmiankowano bowiem o niej w 1397 r. i jej powstanie należy wiązać zapewne jeszcze z działalnością Dzierśława. Zamek w Ujeździe został natomiast wzniesiony najpewniej przez Piotra między 1434 a 1468 r. Także w Skoszewach istniała tego typu budowla, na temat której informacje źródłowe datowane są przed 1482 r. (Ćwikła, Nowak, 2023, s. 60–62; Kajzer, 2005, s. 105). Wyrazem dbałości o posiadane majątkości były sprawy graniczne toczące się z jego udziałem. Przykładowo, w 1434 r. wraz ze Stanisławem z Sangrodza zeznali, że granice między Ujazdem oraz Sangrodzem nie będą naruszane. W 1438 r. Piotr miał sprawę sądową z Pietraszem z Wroczyń dotyczącą uregulowania granicy między Kalonką (należała do Strykowskiego) a Imielnikiem (*Księgi ziemskie łączyckie*, ks. 10, k. 406v–407; *Księgi ziemskie brzezińskie*, ks. 1–2, k. 249v). Ponadto jedną z jego strategii majątkowych było branie ziemi w zastaw z opcją wieczystego przejęcia w przypadku niewykupienia jej przez kontrahentów (Malinowska, 2001, s. 67). Liczba transakcji związanych z zakupem ziemi przez Piotra pozwala nam stwierdzić, że jego materialne możliwości były imponujące.

Przejdźmy do rycerskiej karty w życiorysie Piotra ze Strykowa. W źródłach występował z predykatem *strenuus* przynajmniej od 1436 r. (*Księgi ziemskie łączyckie*, ks. 10, k. 543), a więc był rycerzem pasowanym. Dzięki informacjom Jana Długosza wiemy, że Piotr brał udział w wojnie trzynastoletniej z Zakonem, będąc uczestnikiem słynnej bitwy pod Chojnicami (18 IX 1454), która tak tragicznie zakończyła się dla pospolitego ruszenia koronnego. Dziejopisarz na kartach swoich *Roczników* zrelacjonował również, że: „niektórzy z nich, schwytani, nie tyle w miejscu walki, ile, jakby w lepszym zamiarze, wycofując się sami z ucieczki, dobrowolnie oddali się w niewolę, by nie tracić honoru, narażając się na zgubę w jednym i drugim wypadku, i przez to, że stwarzając pozory ucieczki ukrywali ucieczkę i że wystawiali się na wielkie szyderstwo u swoich i wrogów. Uwłaczało przeto także dobrym rycerzom, że sami powstrzymując się od ucieczki dobrowolnie oddali się w niewolę; niesława, która się szerzyła, dotyczyła tak wytrwałych, jak i bojaźliwych. Między nimi następujący byli znaczni: [...] kasztelan inowłodzki Piotr Strykowski [...]” (Długosz, 2009, s. 242). Piotr przebywał w niewoli na

⁷ Pierwotna świątynia parafialna we wsi Stryków pochodziła prawdopodobnie z połowy XIV w. Po założeniu miasta wzniesiono tu kościół filialny, do którego przeniesi się pleban wraz z wikariuszem. W następstwie zniszczenia starego kościoła siedzibą parafii został nowy, dotychczas filialny. Z 1414 r. pochodzi natomiast wiadomość o beneficjum plebańskim parafii Stryków. Toczył się wówczas spór o prawo patronatu tutejszego kościoła, pierwszym znanym plebanem strykowskim był zaś Jarosław, odnotowany w 1434 r. Z kolei pierwsza informacja o plebanie w Skoszewach datowana jest na 1399 r. (zob. Malinowska, 2001, s. 116–117; Kowalska-Pietrzak, 2014, s. 106–107).

zamku w Malborku do wiosny 1455 r., a być może nawet dłużej (Biskup, 1965, s. 95; Szymczakowa, 1981, s. 431; Niewiński, 2015, s. 145–147)⁸.

Piotr pełnił kolejno urzędy: miecznika (1423–1431), cześnika łęczyckiego (1432–1438) oraz kasztelana inowłodzkiego (1438–1468). Ostatnią z wymienionych godności łączył z funkcją wicestarosty inowłodzkiego (Szymczakowa, 1984, s. 28–29; Gąsiorowski, 1985, s. 36, 43, 54). Karierę urzędniczą rozpoczynał więc w czasach Władysława Jagiełły. Przebywał również u boku Kazimierza Jagiellończyka, o czym świadczy to, że znajdował się w formułach testacyjnych dokumentów wystawianych przez monarchę. Brał również udział w wydarzeniach o randze ogólnopolskiej, np. w 1433 r. w Krakowie uczestniczył w podpisaniu aktu potwierdzającego unię grodzieńską i przywilej jedlneński. W następnym roku był obecny przy zawarciu układu z Zygmuntem Kiejstutowiczem. W 1435 r. był jednym z sygnatariuszy pokoju z Zakonem w Brześciu Kujawskim (*Volumina Legum*, 1859, s. 58). W 1453 r. wziął natomiast udział w zjeździe piotrkowskim, podczas którego król potwierdził szlachcie dotychczasowe przywileje (Szymczakowa, 1981, s. 431). Aktywnie uczestniczył w sądownictwie ziemskim w Łęczycy i Brzezinach. Często występował również jako mediator w sprawach między lokalną szlachtą, co oznacza, że cieszył się dużym autorytetem wśród miejscowych *nobiles*⁹.

Podsumowując, Piotr ze Strykowa zbudował rozległe włości, które znajdowały się głównie w dawnych powiatach łęczyckim i brzezińskim. W literaturze przedmiotu przypisuje się mu posiadanie trzech miast oraz 54 działów lub całych wsi, a także dwóch domów w wojewódzkiej Łęczycy (Nowak, 2005, s. 26). Tłuk prowadził politykę zmierzającą do komasacji areалу ziemskiego wokół posiadanych ośrodków miejskich. Z całą pewnością można uznać go za wzorowego gospodarza, który znacząco powiększył liczebność swoich włości ziemskich, początkowo trzech wsi w całości i czterech w części. Był aktywnym politykiem, zarówno w skali ogólnopolskiej, jak i regionalnej. Cieszył się łaską Jagiellonów, dzięki którym osiągał kolejne urzędy, co przelożyło się na zwiększenie jego dochodów. Nie uchylał się także od obowiązku udziału w bitwie pod Chojnicami, co przypłacił krzyżacką niewolą, z której jednak szczęśliwie powrócił.

Ukazane w tym tekście rozmaite aspekty aktywności Piotra Tłuka ze Strykowa nie wyczerpują całej palety jego przedsięwzięć i wymagają dalszych badań źródłowych, co dotyczy szczególnie jego działalności majątkowej, zasługującej niewątpliwie na odrębne omówienie. To samo można rzec o działalności politycznej tytułowej postaci. Niemniej poczynania Strykowskiego dobitnie pokazują, że był jednym z wybitniejszych reprezentantów stanu szlacheckiego z terenu województwa łęczyckiego, zaznaczając swoją aktywność także na scenie ogólnopolskiej.

⁸ Biorąc pod uwagę ówczesne ceny uzbrojenia, można zaryzykować przypuszczenie, że Strykowski był bardzo dobrze wyekwipowany w trakcie wspomnianych działań zbrojnych. Służąc zapewne jako ciężkozbrojny kopijnik, mógł pozwolić sobie na zakup dobrego lub bardzo dobrego uzbrojenia, którego wszystkie niezbędne komponenty kosztowały odpowiednio 35 grzywien i 53 grzywny (Szymczak, 1989, s. 266, tabela 21).

⁹ W 1449 r. wraz z Maciejem z Bielaw, kasztelanem łęczyckim, byli arbitrami w sprawie między Stanisławem z Wysokiej i Piotrem z Pniewa. Stanisław miał wypłacić Piotrowi 7 grzywien głów szczyzny (*Księgi ziemskie łęczyckie*, ks. 12, k. 170v). W 1454 r. wraz z sędzią łęczyckim Tomaszem z Soboty pogodzili Jakuba i Jarosława z Pokrzywnicy z Wojciechem z Konarzewa. Sprawa dotyczyła ustalenia granicy między Pokrzywnicą i Konarzewem (*Księgi ziemskie łęczyckie*, ks. 13, k. 104–104v).

Bibliografia podmiotowa

Archiwum Główne Akt Dawnych w Warszawie:

Księgi grodzkie łęczyckie, ks. 4.

Księgi ziemskie brzezińskie, ks. 1–2.

Księgi ziemskie łęczyckie, ks. 6, 10–13.

Codex diplomaticus Majoris Poloniae (1840). Oprac. K. Raczyński. Poznań: E. Raczyński.

Długosz, J. (2009). *Roczniki czyli Kroniki sławnego Królestwa Polskiego*. Ks. 12. Przekł. J. Mrukówna. Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.

Metryka Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1400–1508 (2004). T. 1. Wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska, przy współpracy R. Grzesika. Kraków: Towarzystwo Naukowe Societas Vistulana.

Najstarsza księga promocji Wydziału Sztuk Uniwersytetu Krakowskiego z lat 1402–1541 (2011). Wyd. A. Gąsiorowski, T. Jurek, I. Skierska. Warszawa: Instytut Historii PAN.

Volumina Legum. Przedruk zbioru praw staraniem XX. Pijarów w Warszawie, od roku 1732 do roku 1782 wydanej (1859). T. 1. Wyd. J. Ohryzko. Petersburg: Nakładem i drukiem Jozafata Ohryzki.

Bibliografia przedmiotowa

Biskup, M. (1965). Spisy jeńców polskich z bitwy pod Chojnicami. *Przegląd Historyczny*, 56 (1), 88–103.

Chlebowski, B., Sulimierski, F., Walewski, W. (red.) (1890). *Słownik geograficzny Królestwa Polskiego i innych krajów słowiańskich*. Warszawa: Nakładem Władysława Walewskiego.

Ćwikła, Ł. (2023). *Settlement studies on Orlów County until the 16th century. Territorial and administrative past, settlement landscape and ownership relations*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

Ćwikła, Ł., Nowak, T. (2023). Obiekty obronne na obszarze ziemi łęczyckiej w świetle źródeł pisanych do schyłku epoki jagiellońskiej. *Acta Universitatis Lodzianis. Folia Historica*, 113, 47–70.

Gąsiorowski, A. (red.) (1985). *Urzędnicy łęczyccy, sieradzcy i wieluńscy XIII–XV wieku. Spisy*. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Gliński, W. (2006). *Dzieje parafii św. Wojciecha w Ujeździe*. Łódź: Archidiecezjalne Wydawnictwo Łódzkie.

Kajzer, L. (2005). Zamek. W: L. Kajzer (red.), *Z dziejów Ujazdu koło Tomaszowa Mazowieckiego. Rezydencje, kościół, miasteczko* (s. 96–109). Łódź–Ujazd: Wydawnictwo Inicjał.

Kowalska-Pietrzak, A. (2014). *Duchowieństwo parafialne w późnośredniowiecznej Polsce Centralnej. Archidiaconaty łęczycki i uniejowski*. Łódź: Wydawnictwo Blue Note Beata Kowalska.

Kurtyka, J. (1999). Posiadłość, dziedziczość i prestiż. Badania nad późnośredniowieczną i wczesnonowoczesną wielką własnością możnowładczą w Polsce XIV–XVII wieku. *Roczniki Historyczne*, 65, 161–194.

Malinowska, J. (2001). *Studia osadnicze na obszarze powiatu brzezińskiego do połowy XVI wieku*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Mikulski, K., Wroniszewski, J. (2003). Folwark i zmiany koniunktury gospodarczej w Polsce XIV–XVII wieku. *Klio. Czasopismo Poświęcone Dziejom Polski i Powszechnym*, 4, 25–40.

Niewiński, A. (2015). *Jenictwo wojenne w późnym średniowieczu. Studia nad problematyką zjawiska w Polsce w kontekście zachodnioeuropejskim*. Lublin: Wydawnictwo Episteme.

Nowak, T. (2003). *Własność ziemska w ziemi łęczyckiej w czasach Władysława Jagiełły*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.

- Nowak, T. (2005). *Dzieje Ujazdu do końca Rzeczypospolitej szlacheckiej*. W: L. Kajzer (red.), *Z dziejów Ujazdu koło Tomaszowa Mazowieckiego. Rezydencje, kościół, miasteczko* (s. 23–47). Łódź–Ujazd: Wydawnictwo Inicjał.
- Nowak, T. (2011). Nieznany dokument Władysława, księcia dobrzyńskiego i łęczyckiego, z 1339 r. W: T. Grabarczyk, A. Kowalska-Pietrzak, T. Nowak (red.), *In tempore belli et pacis. Ludzie – miejsca – przedmioty. Księga pamiątkowa dedykowana prof. dr. hab. Janowi Szymczakowi w 65-lecie urodzin i 40-lecie pracy naukowo-dydaktycznej* (s. 625–632). Warszawa: Wydawnictwo DiG.
- Piotrowski, T. (1935). *Dostojnicy województwa łęczyckiego za pierwszych Jagiellonów*. Warszawa: Wydawnictwo Przeglądu Historycznego.
- Piotrowski, T. (1939). Rozsiedlenie rodowe szlachty łęczyckiej na przełomie XIV i XV wieku. *Rocznik Oddziału Łódzkiego Polskiego Towarzystwa Historycznego*, 3, 17–63.
- Rosin, R. (1964). Lokacja miasta Ujazdu. *Rocznik Łódzki*, 9 (12), 101–117.
- Samsonowicz, H. (1979). Droga awansu majątkowego w Polsce średniowiecznej. W: S.K. Kuczyński (red.), *Pamiętnik XII Powszechnego Zjazdu Historyków Polskich 17–20 września 1979 roku*. Cz. 2 (s. 61–77). Katowice: Uniwersytet Śląski.
- Szymczak, J. (1989). *Produkcja i koszty uzbrojenia rycerskiego w Polsce XIII–XV w.* Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Szymczak, J. (2014). Skoszewy – zapomniane miasto koło Łodzi. W: A. Sochacka, P. Jusiak (red.), *Scientia nihil est quam veritas imago. Studia ofiarowane Profesorowi Ryszardowi Szczygłowi w siedemdziesięciolecie urodzin* (s. 151–169). Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Szymczak, J. (2016). Ulicą Byszewską do Skoszew w gminie Nowosolna w powiecie łódzkim wschodnim. *Zeszyty Wiejskie*, 22, 379–390.
- Szymczakowa, A. (1981). Piotr Tłuk ze Strykowa h. Łążeka (zm. 1468). W: E. Rostworowski (red.), *Polski słownik biograficzny* (s. 431–432). Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Szymczakowa, A. (1984). *Urzędnicy łęczyccy i sieradzcy do połowy XV wieku*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Szymczakowa, A. (1998). *Szlachta sieradzka w XV wieku. Magnifici et generosi*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Wojtkowiak, Z. (1990). *Maciej Strykowski, dziejopis Wielkiego Księstwa Litewskiego*. Poznań: Uniwersytet Adama Mickiewicza w Poznaniu.
- Zajączkowski, S. M. (1983). Z dziejów miasta Bielaw i majątkowego kompleksu bielawskiego od XIV do XVI w. (przyczynek do rozwoju wielkiej własności szlacheckiej). *Acta Universitatis Lodziensis. Folia Historica*, 14, 97–148.
- Zajączkowski, S. M. (1996). *Powiat orłowski do lat siedemdziesiątych XVI wieku. Studia z dziejów osadnictwa, struktury własnościowej i stosunków kościelnych*. Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Zajączkowski, S., Zajączkowski, S. M. (1970). *Materiały do słownika geograficzno-historycznego dawnych ziem łęczyckiej i sieradzkiej do 1400 roku*. Cz. 2. Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.

Piotr of Stryków, Łazęka coat of arms (died 1468) – knight, politician and landlord

Summary

The aim of this article is to present the figure of Piotr from Stryków, Łazęka coat of arms. He came from Stryków, located in the Łęczyca Land (Brzeziny County), which was the seat of the Łazęka family. After the death of his brothers, he became the sole administrator of the family estate. The text shows various aspects of the title character's activities. The main attention was focused on his property and investment activities. In addition, his knighthood card and participation in the Battle of Chojnice (1454) were signaled, as well as his political activities on the national and local level. Piotr had large financial resources at his disposal, because in the light of the current state of research, the transactions he conducted (until the mid-15th century) slightly exceeded the amount of 5,000 grzywnas. One of his economic strategies was to pledge land with the possibility of perpetual takeover.

Słowa kluczowe: Polska, Stryków, ziemia łęczycka, średniowiecze, własność ziemska, szlachta

Keywords: Poland, Stryków, Łęczyca land, Middle Ages, land ownership, nobility